

ENTI RREGULLATOR I UJIT

SHOQËRIA AKSIONARE UK KAMËZ

ANALIZA E HUMBJEVE TË UJIT PËR VITIN 2022

Tiranë, 2023

Bilanci i Ujit

Analiza e Humbjeve të Ujit për Sha UK Kamëz

I. Të Përgjithshme mbi Hartimin e Bilancit të Ujit për të gjithë Sektorin e UK

ERRU harton çdo vit Raportin e Bilancit të Ujit për shoqëritë që operojnë në Sektorin Ujësjiellës - Kanalizime. Ky raport merr një rëndësi të veçantë për një menaxhim racional të sektorit sepse trajton në mënyrë të veçantë treguesin e Ujit Pa të Ardhura, pra humbjet e ujit. Treguesi UPA lidhet ngushtësisht më cilësinë e shërbimeve që shoqëritë i ofrojnë konsumatorëve si edhe më qëndrueshmërinë financiare të tyre.

Organizimi i ri i shoqërive në 15 shoqëri rajonale në sektorin UK ka sjellë nevojën për një strukturim të ri të analizës mbi UPA dhe "Bilancin e Ujit" në tërësi. Analiza e humbjeve të ujit për çdo shoqëri rajonale kryhet duke analizuar fillimisht Bilancin e Ujit më vete për çdo njësi (ish shoqëri UK) nën administrimin e shoqërisë rajonale të krijuar dhe më pas analiza behet në mënyrë të integruar për shoqërinë rajonale në tërësi. Kjo qasje mundëson vënien në pah të problematikave individuale të çdo njësie të cilat duhet të kihet parasysh në të ardhmen për zgjidhjen apo përmirësimin e tyre.

Kjo qasje i vjen në ndihmë çdo shoqëri rajonale duke i mundësuar asaj që nëpërmjet analizës së komponentëve përbërës të Bilancit të Ujit, për çdo njësi dhe në tërësinë e shoqërisë rajonale, të njihet në mënyrë analitike me nivelin e humbjeve (UPA), të nën komponentëve të saj, arsyet e veçanta të nivelit të lartë të humbjeve të ujit, nevojën dhe mënyrën e monitorimit të humbjeve, problematikave e faturimit më matje dhe aforfe, si dhe rekomandimet që ERRU jep për çdo shoqëri UK për të realizuar përmirësimet e nevojshme gjatë aktivitetit të tyre.

"Bilanci i Ujit" si një instrument mjaft i rëndësishëm në përmirësimin e treguesit kryesor të performancës UPA, duhet të hartohet më të dhëna sa më të sakta pasi hapat që do të ndërmerren për reduktimin e tij lidhen ngushtësisht edhe më qëndrueshmërinë financiare të shoqërisë. ***Në këtë kuadër shoqëritë duhet të rrisin kujdesin dhe angazhimin e tyre për të patur të dhëna sa më të plota dhe të sakta, që aktualisht përbën një problem serioz të besueshmërisë së tyre.***

Si model i hartimit të Bilancit të Ujit përdoret ai i IWA (Shoqërisë Ndërkombëtare të Ujësjiellësve). Duke patur parasysh gjendjen teknike të sistemeve të FU, mungesën e matësve në burim, si dhe mungesën e organizimit të rrjeteve shpërndarëse bazuar në konceptin e Zonave më Matje të Pavarura (DMA-të) dhe në përgjithësi mangësitë në mjetet dhe metodat e monitorimit të konsumit, është vendosur që si metodologji e llogaritjes së nën komponentëve të Bilancit të Ujit të përdoret ajo nga "lart-poshtë" (top-down). Në këtë metodë hartimi të bilancit të ujit fokusi është llogaritja e humbjeve totale duke filluar nga përcaktimi i humbjeve të dukshme, dhe më tej të humbjeve reale.

Sa më sipër, analiza e humbjeve të ujit për vitin 2022, për të gjitha shoqëritë të cilat janë riorganizuar në shoqëri rajonale është kryer sipas përshkrimit të mësipërm, ndërsa për shoqëritë UK Tiranë, Vorë dhe Kamëz analiza është kryer me vehte pasi këto shoqëri nuk janë riorganizuar ende.

II. Analiza e Uji Pa të Ardhura (UPA) për Shoqërinë UK Kamëz

Shërbimi i furnizimit me ujë në Bashkinë Kamëz ofrohet për 74.8 % të popullsisë në juridiksion.

Prodhimi vjetor raportohet 10,094,912 m³ ujë prej cilës vetëm 70.1% rezulton i matur, pjesa tjetër vlerësohet.

Numri i lidhjeve me ujin është **25,898 lidhje**, ku **79.8 %** e tyre janë të pajisur me ujëmatës ndërsa pjesa tjetër faturohet aforfe.

Të dhëna të përgjithshme në lidhje me popullsinë e shërbyer, konsumin për banor me matje dhe pa matje për zonën e shërbimit të Sha UK Kamëz, jepen në tabelën 1.

Nga të dhënat e Tabelës 1 konstatohen probleme lidhur me faturimin aforfe, shoqëria UK Kamëz (99.7 l/ditë, banor) duhet të analizojë me kujdes arsyet e nën faturimit aforfe (mos ndoshta janë përfshirë dhe lidhjet jo aktive), pasi dihet që konsumi mesatar për banor për këtë lloj faturimi, referuar VKM nr.102, datë 16.03.1992 duhet të jetë 150 litra në ditë për banor.

Tabela Nr. 1, Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare me Matje dhe Aforfe

Shoqëria UK Kamez sh.a	Popullsia* me Shërbim	Konsumi Total (në m ³)	Konsumi i Matur (në m ³)	Konsumi i Pamatur (në m ³)	Nr. Lidhjeve Me Matës	Nr. Lidhjeve Pa matës	Konsumi i Matur	Konsumi Aforfe	Konsumi Total
							(l/ditë, banor)		
Kamëz	77,910	3,015,000	2,421,000	594,000	19,038	5,047	107.7	99.7	106

Referuar tendencës së rritjes së vazhdueshme të kërkesës për ujë, si dhe problematikat e pritshme të rezervave ujore për shkak të ndryshimeve klimatike duhet bërë një vlerësim i këtyre rezervave në krahasim me plotësimin e kërkesës për ujë, të paktën asaj aktuale. Për këtë qëllim në tabelën 2, krahas volumit të ujit të prodhuar dhe konsumit për popullsinë e shërbyer jepen dhe burimet ujore respektivë dhe kapacitetet e tyre.

Tabela Nr. 2. Konsumi i Faturuar për Konsumatorët Familjare dhe Disponibiliteti i Burimeve

Shoqëria	Popullsia* e Shërbyer	Uji i Prodhuar që futet në sistem (në m ³)	Konsumi Total i Matur dhe Aforfe (l/ditë, banor)	Popullsia e Regjistruar në Zonën e Shërbimit	Kapaciteti i Burimeve (në m ³ /vit)	Sasia e Disponueshme e Ujit (l/ditë, banor)	Diferenca në Plotësimin e Kërkesës (l/dite, banor)
UK Kamëz	77,910	10,094,912	106	104,190	13,824,000	364	+257

* Popullsia në juridiksion u korrigjua duke u bazuar në të dhënat e INSTAT-it të publikuara në rang qarku në Janar të vitit 2023 ndërsa për popullsinë në shërbim si bazë për llogaritje shërbeu mbulimi me shërbim i raportuar nga vetë shoqëritë UK.

Nga tabela 2, shihet qartë se shoqëria UK Kamëz ka burime të mjaftueshme ujore për plotësimin e kërkesës për ujë, për popullsinë totale të regjistruar në zonën e saj të shërbimit. Megjithatë burimet e saj janë të mjaftueshme, shoqëria UK Kamëz ble ujë me shumicë nga sha UK Tiranë, pasi disa segmente të sistemeve të saj të furnizimit më parë kanë qenë asete të Tiranës dhe furnizohen ende nga burimet e saj. Në fokusin e shoqërisë duhet të jetë mbrojtja e burimeve nëpërmjet shfrytëzimit me efikasitet të burimeve ujore të disponueshme, duke u bazuar në kërkesën për ujë si dhe reduktimin e humbjeve të ujit (**61.59%**), për të arritur objektivin e ofrimit të shërbimeve të FU konsumatorëve me cilësi të lartë, me kohëzgjatje FU 24/7” për të gjithë.

II.1 UPA për Shoqërinë UK Kamëz

Për vitin 2022, shoqëria UK Kamëz raporton se “uji që hyn në sistem”, në sasinë **10,094,912 m³ ujë**, nuk prodhohet tërësisht nga kjo shoqëri. Për çdo vit, Shoqëria UK Kamëz ble nga UK Tiranë rreth 7 milion m³ ujë. Asnjë nga burimet e shfrytëzueshme nuk ka aparat ujëmatës, vetëm prodhimi i blerë raportohet i matur.

Numri i lidhjeve me ujë është **25,898 lidhje**, ku **79.8 %** e tyre janë të pajisur me ujëmatës ndërsa pjesa tjetër faturohet aforfe.

Rrjeti shpërndarës i furnizimit me ujë nuk është i organizuar në zona të pavarura me matje (DMA) e për pasojë shoqëria e ka të vështirë monitorimin e humbjeve të ujit në zonën e shërbimit si dhe ndërtimin e strategjive për zvogëlimin e tyre, me orientim prioriteti në DMA-të më problematike.

Faturimi Total raportohet në nivelin **38.41%** e prodhimit ndërsa **“Uji Pa të Ardhura” (UPA) rezulton në nivelin 61.59%** dhe konsiderohet në nivel mjaft të lartë dhe të pa pranueshëm. Rrjetet e furnizimit kanë shtrirje territoriale në zona të reja banimi (dikur toka bujqësore) ku zhvillimi urbanistik gjatë 3 dekadave të fundit ka qenë i pakontrolluar, për pasojë rrjetet e furnizimit kanë qenë subjekt i abuzimeve me lidhje dyfishe apo të paligjshme. Shoqëria vlerëson se niveli i humbjeve nga lidhjet e paligjshme në sistemin e furnizimit është rreth 20% të prodhimit vjetor.

Shpesh herë janë konstatuar pasaktësi dhe raportim jo korrekt mbi komponentët përbërës të bilancit të ujit, nevoja për trajnim të stafit teknik është evidente.

Në Tabelën 3 paraqiten komponentët përbërës të Bilancit të Ujit për shoqërinë UK Kamëz.

Tabela 3. Bilanci i Ujit për Shoqërinë UK Kamëz – Viti 2022

Emërtimi	Viti 2022	Ndaj Ujit të Prodhuar (në%)
Volumi i ujit të prodhuar që futet në sistem	10,094,912	100.00%
Konsumi i ujit të faturuar i matur	3,223,943	31.94%
Konsum i ujit të faturuar i pa matur	653,920	6.48%
Faturimi Total	3,877,863	38.41%
Konsumi i Autorizuar i Pa faturuar	99,590	0.99%
Humbjet e ujit nga lidhjet e paligjshme në linjën e transmetimit	1,024,523	10.15%
Humbjet e ujit nga lidhjeve e paligjshme në rrjetin shpërndarës	1,002,236	9.93%
Humbjet e ujit nga pasaktësi në matjen e ujit, nën faturim etj.	418,107	4.14%
Humbjet e Dukshme (Administrative)	2,444,866	24.22%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në linjat e transmetimit	585,344	5.80%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në stacionin e pompave, burim.	112,334	1.11%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet dhe kapërderdhjet në depot e ujit	12,354	0.12%
Humbjet e ujit nga rrjedhjet në rrjetin e shpërndarjes	2,934,561	29.07%
Humbjet e ujit nga riparimet në linjat e sistemit të Ujësjiellit	28,000	0.28%
Humbjet Reale (Teknike)	3,672,593	36.38%
Humbjet Totale (Reale dhe të Dukshme)	6,117,459	60.60%
UJI PA TË ARDHURA	6,217,049	61.59%

Komente :

- UPA (61.59 %) rezulton në nivele të pakënaqshme dhe të pa pranueshme.
- Humbjet administrative në nivelin 24.22 % të prodhimit shkaktohen kryesisht nga lidhjet e paligjshme në rrjetet e transmetimit (10.15 %), shpërndarje (9.93 %) dhe nga pasaktësi në matjen e ujit e nën faturim (4.14 %). Këto humbje konsiderohen mjaft të larta dhe të papranueshme pasi kanë një impakt financiar negativ dhe rrezikojnë qëndrueshmërinë financiare të shoqërisë.

- Humbjet teknike në nivelin 36.38 %, rezultojnë kryesisht nga rrjedhjet në rrjetin shpërndarës (29.07 %) të cilat konsiderohen gjithashtu mjaft të larta dhe në rrjedhjet e transmetimit (5.8 %). Shoqëria duhet të analizoje situatën në terren për verifikimin dhe mundësinë e uljes së tyre.

Rekomandime:

- *Të bëhen përpjekje për sigurimin e fondeve për të projektuar dhe zbatuar sisteme DMA në të gjithë zonën e shërbimit të shoqërisë që mundëson një monitorim, diagnostikim dhe marrjen e masave për uljen e humbjeve në sistemet e furnizimit me ujë, si dhe hartimin e një bilanci korrekt të ujit.*
- *Të trajnojë vazhdimisht stafin teknik në programet kombëtare të humbjeve të ujit të organizuara nga SHUKALB dhe më gjerë, si dhe të caktojë një person përgjegjës për monitorimin, përpunimin dhe saktësimin e të dhënave të raportuara, për hartimin e bilanci të ujit për çdo DMA dhe për të gjithë zonën e shërbimit të shoqërisë.*
- *Duke patur parasysh që asnjë prej burimeve të furnizimit me ujë nuk është i pajisur me ujëmatës, nevoja për investime në ujëmatës në prodhim është e domosdoshme dhe imediate. Shoqëria duhet të marrë masa urgjente për gjetjen e këtyre fondeve nga qeveria qendrore apo burimet e brendshme të saj për instalimin e tyre në mënyrë që të hartohet një bilanc uji sa më real.*
- *Shoqëria duhet të gjejë fonde për të rritur përqindjen e konsumatorëve familjarë me matës që ky tregues të jetë sa më afër nivelit 100%, për të mundësuar një menaxhim racional të kërkesës për ujë, si dhe minimizimin e humbjeve të dukshme.*
- *Hartimi i një plan veprimi me prioritet instalimin e matësve në shtëpitë privatë dhe kryesisht në zonat rurale.*
- *Në lidhje me përqindjen e lartë të mundshme të lidhjeve të paligjshme, shoqëria duhet të ndërmarrë plan veprimi për të përcaktuar sa më saktësisht bazën e klientëve bazuar edhe në bazën e klientëve të OSHEE-së.*
- *Të ngrihet një Task - Forcë që të verifikojë në terren rastet e anash kalim të ujëmatësit me lidhje dytësore apo klientë të paregjistruar me kontratë me shoqërinë, si të kontrollohen faturimet e lexuesve të matësve.*
- *Të krijojë dhe të mirëmbajë të gjitha sistemet e informacionit, për të patur raportim të saktë dhe të besueshëm të të dhënave të kërkuara, në lidhje me bilancin e ujit dhe çdo informacioni tjetër që mund të kërkohet.*
- *Të planifikojë investime në ujëmatës për të gjithë kategoritë e konsumatorëve, për të patur konsum të matur për çdo lidhje uji që faturohet.*
- *Për çdo lidhje pa matës, në pamundësi për vendosjen e matësit, nëpërmjet faturuesve duhet të verifikohet numri i banorëve (certifikatë familjare) për çdo lidhje dhe më pas të faturohen sipas VKM nr.102, datë 16.03.1992.*